

**Grip op
Vergunningverlening,
Toezicht en
Handhaving met data**

Whitepaper
datagedreven
aanpak VTH

Inhoud

Introductie	3
Probleemschets en stand van zaken	4
Probleemschets	4
Stand van zaken	5
Voorstel en aanpak	7
Introductie	7
Aanpak	8
Klantaanpakken	10
Conclusie	10
Verder met Van Dam Datapartners	12
Wat wordt jouw volgende stap?	13

Introductie

Het stelsel voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) staat momenteel onder aanzienlijke druk. Uit het rapport 'Handhaven in het duister'¹ is gebleken dat er onvoldoende handhaving plaatsvindt met betrekking tot (milieu)criminaliteit. Deze tekortkomingen kunnen worden toegeschreven aan verschillende factoren. Denk daarbij aan een slechte datakwaliteit, beperkte toegankelijkheid van data, beperkte capaciteit en beperkte financiële middelen. Bovendien is er sprake van een toename in milieucriminaliteit², en vereist de implementatie van de Omgevings wet een grotere mate van digitale samenwerking en monitoring. Daarnaast vragen urgente maatschappelijke uitdagingen, zoals woningbouw en stikstofproblematiek, om een integraal inzicht in de situatie. Het is dus duidelijk dat er een grondige aanpak nodig is, aangezien het probleem een aanzienlijke impact heeft op de fysieke leefomgeving.

Gelukkig kunnen er met behulp van datagedreven werken stappen worden gezet om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Door middel van het verzamelen en analyseren van relevante data kunnen we een beter inzicht krijgen in deze problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen identificeren. In dit whitepaper gaan we dieper in op dit onderwerp en leggen we uit hoe Van Dam Datapartners organisaties kan ondersteunen die meer grip willen krijgen op deze complexe vraagstukken.

¹ <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2021/06/30/handhaven-in-het-duister>

² <https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>

Probleemschets en stand van zaken

Probleemschets

In het VTH-stelsel spelen een aantal specifieke problemen op het gebied van data. Allereerst is het verzamelen van relevante en betrouwbaar gegevens voor vergunningverlening, toezicht en handhaving een uitdaging. Dit kan te maken hebben met problemen zoals ontbrekende of ontoereikende gegevensbronnen, waardoor de beschikbaarheid van gegevens in het gedrang komt. Bovendien kan de kwaliteit van verzamelde gegevens variëren, wat weer invloed kan hebben op de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van analyses en besluitvorming. Dit komt de mogelijkheid van handhaving niet ten goede. Een ander belangrijk aspect is gegevensbescherming en privacy, aangezien binnen VTH gevoelige gegevens worden verzameld en verwerkt. Het waarborgen van de bescherming van deze gegevens en het handhaven van de privacy van individuen zijn van cruciaal belang. Er kunnen uitdagingen optreden met betrekking tot naleving van

wet en regelgeving met betrekking tot gegevensbescherming, zoals de AVG. Om een goed beeld te krijgen van wat er speelt binnen het werkgebied van gemeenten, provincies en Omgevingsdiensten is er soms een afhankelijkheid van commerciële partijen, zoals energieleveranciers en afvalbedrijven. Echter kunnen deze partijen gegevens op basis van de AVG niet altijd delen, en is het onduidelijk welke belangen meewegen in het delen van deze data³. Een andere uitdaging ligt in de effectieve analyse en interpretatie van grote hoeveelheden gegevens! Vergunningverlenende instanties en toezichthouders moeten in staat zijn om waardevolle inzichten te verkrijgen uit de beschikbare gegevens en deze toe te passen in besluitvormingsprocessen. Dit vereist de juiste analytische vaardigheden en tools om de gegevens op een effectieve manier te verwerken. Daarnaast kan het integreren en koppelen van gegevens uit verschillende bronnen en systemen een

³ VIFD

uitdaging zijn in het complexe VTH-landschap. Gebrek aan interoperabiliteit tussen systemen kan het delen en uitwisselen van gegevens bemoeilijken, wat de efficiëntie van de processen kan belemmeren. Uit het rapport 'Handhaven in het duister' is gebleken dat het gebruik van deze tooling en het koppelen van systemen nog onvoldoende is ontwikkeld. Een effectieve aanpak van de genoemde uitdagingen binnen het VTHstelsel vereist een solide strategie en visie met betrekking tot het gebruik van data. Het is van belang om niet alleen de eigen organisatie, maar ook de ketenpartners hierin te betrekken. Door het opzetten van een adequaat monitoringstelsel en het implementeren van datagedreven werken kunnen we stappen zetten in de richting van het oplossen van deze problematiek.

Stand van zaken

In reactie op het rapport 'Handhaving in het duister' heeft het VTHstelsel het Interbestuurlijk programma Versterking VTHstelsel (IBP) opgezet. Het hoofddoel van dit programma is om samen te werken met verschillende bestuurslagen binnen het VTHstelsel om een schonere, gezondere en veiligere leefomgeving te realiseren. Het programma richt zich met name op het verbeteren van de uitvoering van basistaken, waarbij uitvoerende instanties zoals omgevingsdiensten worden ondersteund om deze taken op een solide manier uit te voeren. Daarnaast dienen deze instanties ook klaar te zijn om een rol te spelen bij belangrijke transitieuitdagingen waar Nederland voor staat, zoals de energietransitie, stikstof problematiek en klimaatadaptatie. Het IBP bestaat uit zes pijlers, die hieronder kort worden toegelicht: 1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering:

Binnen deze pijler ligt de focus op het bevorderen van effectieve omgevingsdiensten. Hierbij wordt onder andere gekeken naar het vaststellen van uniforme werkzaamheden en kwaliteitscriteria voor alle omgevingsdiensten. Het doel is om een consistente en hoogwaardige dienstverlening te waarborgen.

2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging:

Deze pijler is gericht op het creëren van een effectieve handavingsstructuur. Er wordt gezocht naar de optimale inrichting van handavingsprocessen, zowel op bestuursrechtelijk als strafrechtelijk gebied. Dit draagt bij aan een sterke handavingspraktijk.

3. Informatievoorziening VTH:

Het verbeteren van de datakwaliteit en samenhang binnen het informatielandschap van het VTHstelsel staat centraal in deze pijler. Door het optimaliseren van de informatievoorziening wordt het mogelijk om beter inzicht te krijgen in de situatie en ontwikkelingen in de leefomgeving, wat resulteert in effectievere besluitvorming en handhaving.

4. Kennisinstructuur:

Deze pijler legt de nadruk op het ontwikkelen en delen van kennis binnen het VTHstelsel. Het doel is om een solide kennisbasis te creëren, zodat professionals in staat zijn om adequaat in te spelen op complexe uitdagingen in de leefomgeving. Een goede kennisinstructuur bevordert ook samenwerking en innovatie.

5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving:

Een essentieel aspect van een effectief VTHstelsel is de onafhankelijkheid van toezicht en handhaving. Deze pijler richt zich op het waarborgen van een onafhankelijke en objectieve uitvoering van deze taken, waardoor het vertrouwen in het stelsel wordt versterkt.

6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht:

De laatste pijler richt zich op het monitoren van de kwaliteit van het milieutoezicht. Door regelmatige evaluaties en metingen kan de effectiviteit van het toezicht en de handhaving worden beoordeeld. Dit biedt de mogelijkheid om tijdig bij te sturen en de kwaliteit voortdurend te verbeteren.

Voorstel en aanpak

Introductie

Een datagedreven aanpak kan helpen bij het oplossen van de problematiek die in het vorige hoofdstuk is behandeld. Enkele voorbeelden van een dergelijke datagedreven aanpak zijn:

1. Verbeterde besluitvorming:

Door gebruik te maken van data en analyses kunnen beslissingen binnen het VTH-stelsel beter onderbouwd worden. Inzicht in trends, patronen en risico's op basis van data helpt bij het identificeren van prioriteiten en het nemen van effectieve maatregelen.

2. Efficiëntere inzet van middelen:

Data kan helpen om de beschikbare middelen binnen het VTH-stelsel efficiënter te benutten. Door inzicht te krijgen in bijvoorbeeld de meest voorkomende overtredingen of risicovolle gebieden, kunnen middelen gericht worden ingezet op de plekken waar ze het meest nodig zijn.

3. Effectievere handhaving:

Data kan bijdragen aan een effectievere handhaving binnen het VTH-stelsel. Door het analyseren van gegevens kunnen overtredingen sneller worden opgespoord, kunnen handhavingsacties gericht worden uitgevoerd en kan de naleving van regelgeving worden verbeterd.

4. Proactieve benadering:

Datagedreven werken stelt het VTH-stelsel in staat om proactief te handelen in plaats van reactief. Door trends en voorspellende analyses te gebruiken, kunnen potentiële problemen vroegtijdig worden geïdentificeerd en kunnen preventieve maatregelen worden genomen om mogelijke risico's te verminderen.

5. Verbeterde samenwerking:

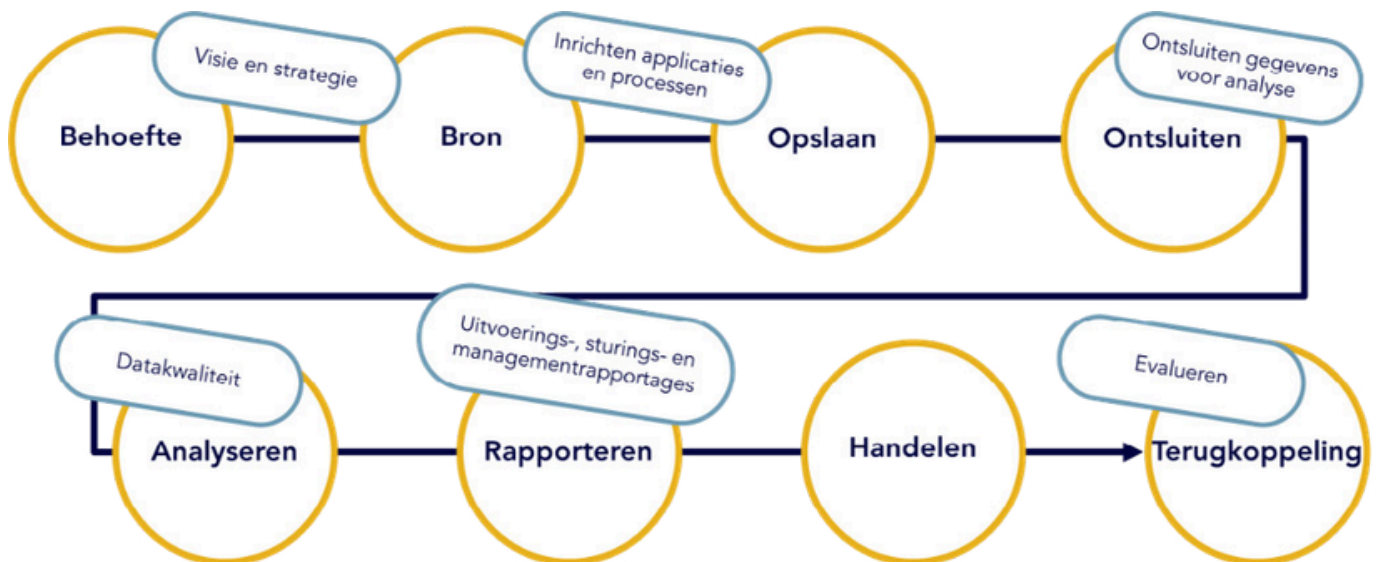
Data kanookdienen als een gemeenschappelijke taal en bron van informatie voor verschillende betrokken partijen binnen het VTHstelsel, zoals omgevingsdiensten, gemeenten en andere relevante instanties. Het delen van data en informatie bevordert de samenwerking en zorgt voor een betere afstemming tussen verschillende actoren. 6. Een integrale aanpak van uitdagingen in het fysieke domein: Doormiddel van datagedrevenwerken kunnen grote maatschappelijke uitdagingen integraal benaderd worden. Denk hierbij aan het gebruik van een Digital Twin.

Al met al kan datagedreven werken het VTHstelsel versterken door het bevorderen van evidencebased besluitvorming, het optimaliseren van middelen, het verbeteren van handhaving, het mogelijk maken van proactieve acties en het faciliteren van samenwerking tussen betrokken partijen. data biedt mogelijkheden en kansen om een schonere, gezondere en veiligere leefomgeving te realiseren.

Van Dam Datapartners ondersteunt bestuurlijke organisaties in het inrichten van datagedreven werken. Deze aanpak wordt hieronder uitgewerkt en verder toegelicht.

Aanpak

BinnenVan Dam Datapartners hanteren we een datagedreven cyclus om de toepassing van datagedreven werken te stimuleren. Deze werkwijze wordt grafisch weergegeven in de onderstaande afbeelding:

Om te beginnen is het essentieel om de behoefte voor datagedreven werken vast te stellen. Dit wordt bereikt door een organisatie brede datavisie en datastrategie te ontwikkelen. In de datavisie wordt bepaald op welke manieren datagedreven werken kan bijdragen aan de organisatiedoelstellingen. Met andere woorden, de datavisie bepaalt welke doelen we willen bereiken met behulp van data en waarom dit belangrijk is.

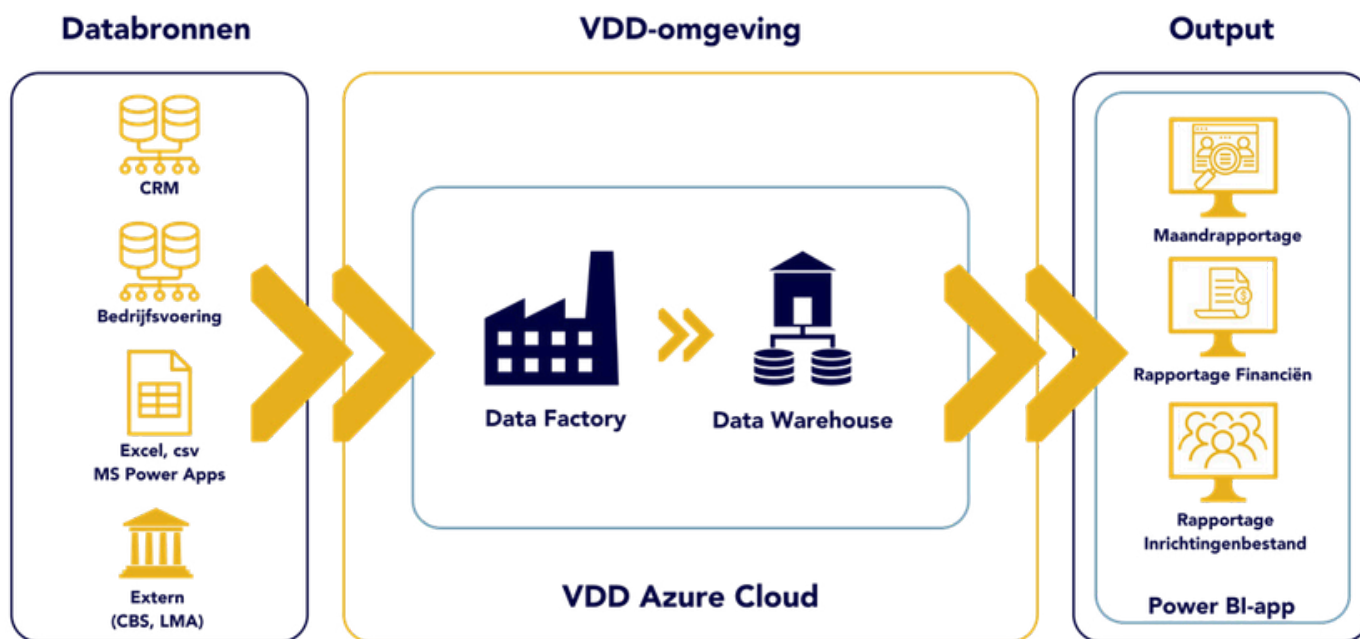
De datastrategie beantwoordt vervolgens de vraag 'hoe' we datagedreven werken gaan implementeren. Bij het opstellen van een datavisie en strategie is het cruciaal om alle niveaus van de organisatie erbij te betrekken, zodat de haalbaarheid en het draagvlak van de visie en strategie gewaarborgd zijn. Eerder verschenen artikelen over dit onderwerp van onze hand vind je hier en hier.

Nadat de visie en strategie met betrekking tot datagedreven werken zijn vastgesteld, is het noodzakelijk om de databronnen en werkprocessen in te richten. Dit houdt in dat bepaald moet worden welke gegevens verzameld moeten worden, waar deze gegevens opgeslagen dienen te worden en welke systemen hiervoor nodig zijn. Hierbij kan het gaan over het inrichten van VTH-systemen, zaaksystemen of financiële systemen, maar ook andere opslagmogelijkheden, zoals PowerApps. Daarnaast is het essentieel om de werkprocessen rondom het verzamelen van deze gegevens opnieuw

vorm te geven, rekening houdend met de gebruiksvriendelijkheid van de systemen en het afwegen van de voordelen van gegevensverzameling tegen de mogelijke administratieve lasten.

~~Over de administratieve lasten~~ Voor medewerkers kan het nuttig zijn om te kijken naar andere manieren van registreren. Denk hierbij aan het laten registreren van gegevens door robotjes, via Robotic Process Automation (RPA). Om deze afwegingen goed te kunnen maken is het betrekken van verschillende niveaus binnen de organisatie is van groot belang.

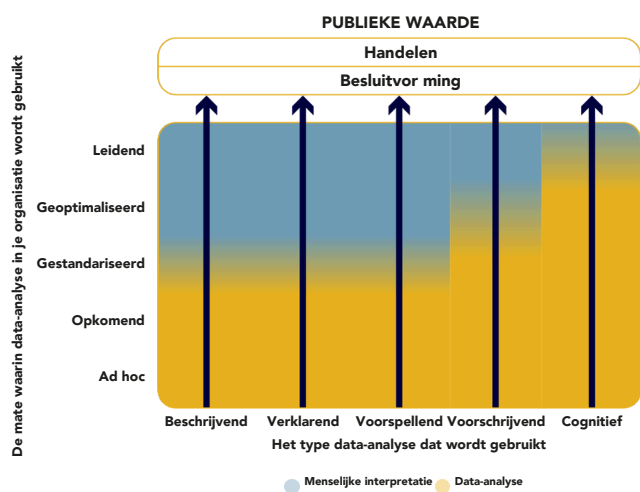
Na het herinrichten van de systemen en werkprocessen is het mogelijk om de gegevens te ontsluiten. Bij Van Dam Datapartners maken we hiervoor gebruik van Azure. Dit wordt weergegeven in de onderstaande afbeelding:

In Azure worden de diverse gegevensbronnen ontsloten, met elkaar verbonden en getransformeerd om analyses en monitoring mogelijk te maken. Voorafgaand aan de implementatie van de daadwerkelijke monitoring is een laatste controle vereist: een analyse van de gegevensvaliditeit.

Dit proces vormt de terugkoppeling naar de voorgaande stappen. Dragen de opgeslagen gegevens daadwerkelijk bij aan de gestelde doelen in de visie? Worden de velden correct opgeslagen in de diverse systemen? Worden de gegevens consistent en betrouwbaar ingevuld? Worden de gegevens op de juiste wijze gekoppeld?

Als deze vragen bevestigend kunnen worden beantwoord, kan overgegaan worden tot het daadwerkelijk opzetten van de monitoring. Dit kan op verschillende manieren plaats vinden, afhankelijk van de specifieke behoeften van de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn Business Intelligence-rapportages in tools zoals Power BI, Tableau en Cognos, het opzetten van een Digital Twin, of het ont wikkelen van een voorspellend model met behulp van Python. De keuze voor de meest geschikte vorm van rapportage is sterk afhankelijk van de behoeften binnen de organisatie en kan onder andere worden bepaald aan de hand van het Gartner Data Maturity Model, waar onze collega Rob ook al eerder over schreef in dit artikel.

Na het verkrijgen van duidelijke resultaten uit de rapportage, kan er actie worden ondernomen. Op basis van de resultaten uit de rapportage kan er namelijk beleid worden ontwikkeld. Bij het opzetten van risicogericht

toezicht kan het voorkomen dat de rapportages aantonen dat bepaalde soorten bedrijven een hoger risico hebben op overtredingen, terwijl andere bedrijven juist een lager risico hebben. Op basis hiervan kan de frequentie van het toezicht op deze bedrijven worden aangepast. Via die weg gebruik je uitkomsten uit je rapportages om beleidskeuzes te maken. In dit voorbeeld bijvoorbeeld bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Als laatste wordt het beleid en de uitkomsten uit de rapportage geëvalueerd, en start de datagedreven cyclus weer (deels) opnieuw. Zo ga je opnieuw kijken wat de informatie-behoefte is en de desbetreffende informatie hiervoor vastleggen.

Klantaanpakken

Binnen het VTH-domein van is Van Dam Datapartners betrokken bij diverse aspecten van het datagedreven proces voor verschillende klanten. Zo hebben we samen gewerkt met verschillende omgevingsdiensten om een datavisie en strategie te ontwikkelen met betrekking tot het inrichtingenbestand. Daarnaast bieden we ondersteuning bij het ontsluiten en analyseren van data, en zijn we betrokken bij de ontwikkeling van het rapportageplatform voor deze organisatie.

Conclusie

De VTH-domein staat momenteel onder aanzienlijke druk, waarbij onvoldoende handhaving plaatsvindt met betrekking tot (milieu)criminaliteit. Deze problemen kunnen worden toegeschreven aan verschillende

factoren, zoals slechte datakwaliteit, beperkte toegankelijkheid van data, beperkte capaciteit en financiële middelen. Bovendien neemt de milieucriminaliteit toe en vereist de implementatie van de Omgevingswet een grotere mate van digitale samenwerking en monitoring. Daarbij vragen urgente maatschappelijke uitdagingen om een integraal inzicht in de situatie. Gelukkig kunnen stappen worden gezet om deze uitdagingen met behulp van data gedreven werken aan te pakken. Door relevante data te verzamelen en analyseren, kunnen we een beter inzicht krijgen in de problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen identificeren. Het verbeteren van de datavoorziening en het implementeren van datagedreven werken kunnen bijdragen aan verbeterde besluitvorming, efficiëntere inzet van middelen, effectievere handhaving, een proactieve benadering en verbeterde samenwerking. Van Dam Datapartners biedt ondersteuning aan organisaties die meer grip willen krijgen op deze complexe vraagstukken. Met een datagedreven cyclus en een organisatie brede datavisie en datastrategie kan datagedreven werken worden geïmplementeerd om een

schonere, gezondere en veiligere leefomgeving te realiseren. Door gebruik te maken van data kunnen we evidencebased beslissingen nemen, middelen optimaliseren,

handhaving verbeteren, proactief handelen en samenwerking tussen betrokken partijen bevorderen. Datagedreven werken biedt nieuwe mogelijkheden en kansen voor het VTHstelsel.

Verder met Van Dam Datapartners

Wij geloven in de kracht van data; voor iedereen. De tijd dat data namelijk vooral interessant waren voor technneuten, ligt ruim achter ons. Steeds meer bedrijven, groot en klein, ontdekken de kracht van data en datagedreven werken. Toch zien we dat organisaties in het publieke en maatschappelijke werkveld hierin vaak nog niet vooroplopen. Van Dam Datapartners wil dit veranderen. Wij willen ervoor zorgen dat maatschappelijke organisaties de taal van data leren spreken. Dat doen we door data met vakkennis te verbinden, zodat organisaties hun maatschappelijke opgaven slimmer en meer datagedreven leren aanpakken.

Onze medewerkers kennen het werkveld door en door en delen hun kennis graag met de sector. In onze whitepapers onderzoeken we daarom actuele thema's die we voorzien van sectorgerelateerde context aangevuld met onze kennis en ervaring op het gebied. Zo verbinden we actualiteit aan vakkennis, techniek en praktijk.

Van Dam Datapartners adviseert en BI-experts in huis om gemeenten die datagedreven willen werken te helpen. Onze adviseurs kunnen bijvoorbeeld op projectbasis een plan van aanpak opstellen met realistische tijdsplanning en kostenberekening. Daarbij kijken we natuurlijk ook naar de beschikbaarheid van je data, wat er moet veranderen om (nog meer) datagedreven te kunnen werken en wat de datavolwassenheid van jouw organisatie is.

Wat wordt jouw volgende stap?

Wil je na het lezen van dit whitepaper op een datagedreven manier aan de slag met jouw VTHuitdagingen? Dan gaan onze experts graag met je in gesprek. Neem contact op met:

Hannah Kroes
[Hannah.kroes@
vandamdatapartners.nl](mailto:Hannah.kroes@vandamdatapartners.nl)

Niels van Dijk
[Niels.vandijk@
vandamdatapartners.nl](mailto:Niels.vandijk@vandamdatapartners.nl)

VAN DAM
DATAPARTNERS

